

บทที่ 5

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 จำนวน 145,894 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2456 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออก ประกอบด้วย 7 จังหวัด ได้แก่ ชลบุรี จันทบุรี ปราจีนบุรี ระยอง สระแก้ว ตราด และฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวนทั้งสิ้น 450 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามชุดที่สมบูรณ์จำนวน 450 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับนักเรียนตอบ ประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ แบบวัดความมานะอุตสาหะในการเรียน แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดความคาดหวังของนักเรียน และแบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองตอบ ประกอบด้วย แบบวัดการควบคุมตนเอง และแบบวัดความคาดหวังของผู้ปกครอง

แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ มีค่าความเที่ยงอยู่ในช่วง 0.71 – 0.92

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยประกอบด้วย วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยใช้โปรแกรม SPSS และวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียน โดยใช้โปรแกรม LISREL 8.50

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ในโมเดล พบว่าส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันขนาดพอเหมาะ ($r < 0.90$) โดยไม่มีตัวแปรสังเกตได้คู่ใดมี

ความสัมพันธ์กันสูงเกินไป โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 118 คู่ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 11 คู่ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรสังเกตได้ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรสังเกตได้อื่นมากที่สุด คือ การกำกับดูแลตนเองด้านอารมณ์ (Y6) และผลการเรียนของนักเรียน (X2) จำนวน 16 คู่ ส่วนตัวแปรสังเกตได้ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรสังเกตได้ตัวอื่นน้อยที่สุด คือ นักเรียนมีอนาคตที่ดี (X3) จำนวน 9 คู่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าสูงสุด คือ ความกระตือรือร้นในการเรียน (Y7) กับการแก้ไขข้อบกพร่องในการเรียน (Y10) มีค่าเท่ากับ 0.66 และค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ที่มีค่าต่ำสุด คือ ความตั้งใจเรียน (Y2) กับ นักเรียนมีอนาคตที่ดี (X3) มีค่าเท่ากับ 0.01

2. ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนตามสมมติฐาน (ภาพที่ 10) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี พิจารณาจากผลการทดสอบค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 25.70 โดยมีค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 0.99 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 45 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนี วัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนี วัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.02 ค่าดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 กราฟคิวพลิตมีความชันกว่าเส้นทแยงมุม มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 1.92 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ (2.00) โดยค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรแต่ละตัวมีค่าค่อนข้างสูง และค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวแปรตาม คือ ตัวแปรความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.952 แสดงว่า ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความมานะอุตสาหะในการเรียนได้ ร้อยละ 95.2

3. เนื่องจากโมเดลสมมติฐานมีเส้นทางอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญ จึงปรับแก้โมเดลใหม่ โดยตัดเส้นทางและตัวแปรที่ไม่มีนัยสำคัญออกหนึ่งเส้นทาง คือ ตัวแปรเพศ

ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนที่ปรับแก้ (ภาพที่ 11) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี พิจารณาจากผลการทดสอบค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าเท่ากับ 10.92 โดยมีค่าความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 1.00 ที่องศาอิสระ (df) เท่ากับ 32 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.99 ค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของ

ส่วนเหลือมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.01 ค่าดัชนีวัดความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (RMSEA) เท่ากับ 0.00 กราฟคิวพล็อตมีความชันกว่าเส้นทแยงมุม มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานสูงสุดเท่ากับ 1.80 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ (2.00) โดยค่าความเที่ยงในการวัดตัวแปรแต่ละตัวมีค่าค่อนข้างสูง และค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์ของตัวแปรตาม คือ ตัวแปรความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน มีค่าเท่ากับ 0.96 แสดงว่า ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลปรับปรุงสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนได้ร้อยละ 96.0 ผู้วิจัยจึงเลือกโมเดลที่ปรับปรุงใหม่ให้เหมาะสม มาสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐาน 5 ข้อ และไม่เป็นไปตามสมมติฐานหนึ่งข้อ ปัจจัยที่ส่งอิทธิพลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน มีทั้งหมด 5 ปัจจัย เรียงตามลำดับจากปัจจัยที่มีอิทธิพลมากไปน้อย ดังต่อไปนี้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดู การควบคุมตนเอง ความคาดหวังของนักเรียน และความคาดหวังของผู้ปกครอง หมายความว่า การที่นักเรียนคนใดจะมีความมานะอุตสาหะในการเรียนนั้นขึ้นอยู่กับทั้ง 5 ปัจจัย ปัจจัยเหล่านี้สามารถอธิบายความมานะอุตสาหะในการเรียนได้ 96% แสดงว่า ยังมีปัจจัยอื่นอีก 4% ที่ส่งผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียน โดยพบว่า

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งอิทธิพลทางตรงต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน มีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.55 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง คือ นักเรียนที่มีความพยายามในการเอาชนะอุปสรรค และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จทางการเรียนจะมีความมานะอุตสาหะในการเรียนมากกว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งอิทธิพลทางตรงต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน มีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ .42 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย คือ นักเรียนที่ได้รับความรัก ความอบอุ่น ความมีอิสระในการคิด การตัดสินใจจากผู้ปกครองอย่างพอเหมาะจะมีความมานะอุตสาหะในการเรียนดี นอกจากนี้ การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะทำให้นักเรียนรู้จักตั้งความคาดหวัง (มีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ .51 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01) และรู้จักควบคุมตนเอง (มีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ .64 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01) เป็นผลทำให้นักเรียนมีความมานะอุตสาหะในการเรียนดีด้วย

การควบคุมตนเองเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งอิทธิพลทางตรงต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน มีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.28 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนที่มีการควบคุมตนเอง คือ นักเรียนที่มีความพยายามในการบังคับตนเองทั้งทางด้านการปฏิบัติตนเองและการบังคับจิตใจ ให้อยู่ในแนวทางที่เหมาะสมจะมีความมานะอุตสาหะในการเรียน

นอกจากนี้ความคาดหวังของนักเรียนยังส่งอิทธิพลทางตรงต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน มีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.23 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่านักเรียนที่มีความคาดหวังสูง คือ มีความมุ่งหมายที่จะเรียนและทำผลการเรียนให้ดีขึ้น และตั้งใจเรียนให้มากขึ้นจะมีความมานะอุตสาหะในการเรียน

ประการสุดท้ายความคาดหวังของผู้ปกครองส่งอิทธิพลทางตรงต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน มีค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ .21 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการตั้งความคาดหวังของผู้ปกครองต่อนักเรียนทั้งในเรื่องของความต้องการให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนมากขึ้น ทำผลการเรียนให้ดีขึ้น และต้องการเห็นนักเรียนมีอนาคตที่ดีจะทำให้นักเรียนมีความมานะอุตสาหะในการเรียน นอกจากนี้ การตั้งความคาดหวังของผู้ปกครองต่อนักเรียนยังส่งอิทธิพลต่อการตั้งความคาดหวังของนักเรียนด้วย

สำหรับปัจจัยที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ เพศของนักเรียนไม่ส่งอิทธิพลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน แสดงว่า เพศหญิงหรือเพศชายไม่ได้ทำให้นักเรียนมีความมานะอุตสาหะในการเรียนมากนักต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า การที่นักเรียนคนใดจะมีความมานะอุตสาหะในการเรียนนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัย ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดู การควบคุมตนเอง ความคาดหวังของนักเรียน และความคาดหวังของผู้ปกครอง ซึ่งทั้ง 5 ปัจจัยนี้สามารถอธิบายความมานะอุตสาหะในการเรียนได้ 96% แสดงว่า ยังมีปัจจัยอื่นอีก 4% ที่ส่งผลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียน ปัจจัยทั้ง 5 แบ่งเป็น ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเอง ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน การควบคุมตนเอง ความคาดหวังของนักเรียน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู และความคาดหวังของผู้ปกครอง สามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนมากที่สุด ผลการวิจัยข้อนี้เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจ

ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะทำให้นักเรียนมีความมานะอุตสาหะในการเรียนมาก สอดคล้องกับแนวคิดของเจียรนีย์ ทรงชัยกุล (2529, หน้า 474-479) ที่กล่าวว่า บุคคลจะประสบความสำเร็จหรือความล้มเหลวนั้นขึ้นอยู่กับแรงจูงใจของแต่ละบุคคล คือ ถ้าต้องการประสบความสำเร็จสูงจะมีแรงจูงใจและใช้ความมานะอุตสาหะมาก เช่นเดียวกันนี้เมื่อนักเรียนวางเป้าหมายไว้ จะทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความต้องการ หรือความปรารถนาที่จะทำให้เป้าหมายที่วางไว้ประสบความสำเร็จ ก็ย่อมต้องใช้ความมานะอุตสาหะมากเช่นกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของสิริพร ดาวัน (2540, บทคัดย่อ) ที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียน

การควบคุมตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐาน นักเรียนที่สามารถควบคุมตนเองได้ดีจะมีความมานะอุตสาหะในการเรียนมากกว่านักเรียนที่ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ หรือควบคุมตนเองได้ไม่ดี การควบคุมตนเองนั้นจะส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ถ้านักเรียนสามารถควบคุมตนเองได้ดี ก็จะทำให้ นักเรียนมีพฤติกรรมที่เหมาะสมทั้งพฤติกรรมการแสดงออก และพฤติกรรมควบคุมอารมณ์ เช่น พฤติกรรมทางด้านการทำงาน และพฤติกรรมทางด้านการเรียนที่แสดงออกถึงความสนใจ ความเอาใจใส่ต่อการเรียน ทำให้นักเรียนมีความมานะอุตสาหะในการเรียนสูง แต่ในทางกลับกัน ถ้านักเรียนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (Kazdin, 1989 อ้างถึงใน สมโภชน์ เขี่ยมสุภาสิต, 2536, หน้า 328) นอกจากนี้แล้ว การควบคุมตนเองจะ ช่วยพัฒนาพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความตั้งใจเรียน ความขยัน ความอดทน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีความมานะอุตสาหะในการเรียน (กรมวิชาการ , 2542ข, หน้า 75) สอดคล้องกับผลการศึกษาของศศวรรณ เทศศรีเมือง (2535, บทคัดย่อ) ที่พบว่า นักเรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงขึ้นภายหลังได้รับการควบคุมตนเอง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของวสันต์ จุลพล (2540, บทคัดย่อ) ที่พบว่า นักเรียนที่ได้รับการปรับพฤติกรรมจะมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับผลการศึกษาของกรมวิชาการ (2542ข, หน้า 72) ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การสังเกตตนเองมีพฤติกรรมการทำงานตามที่ครูสั่งเพิ่มขึ้น

ความคาดหวังของนักเรียน มีอิทธิพลทางตรงต่อตัวแปรความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่านักเรียนที่มีความคาดหวังจะมีอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน เนื่องจากว่าการที่นักเรียนมีความคาดหวังสูงทั้งในเรื่องของการตั้งใจเรียน ผลการเรียน และความมุ่งหวังเกี่ยวกับอนาคตของนักเรียนเองนั้น ทำให้ต้องใช้ความมานะอุตสาหะให้มาก เพื่อที่จะได้ประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งความคาดหวังไว้ ผลการวิจัยในครั้งนี้สนับสนุน

แนวคิดของแบนดูรา (Bandura, 1977, pp. 84-85) ที่กล่าวว่า ถ้าความคาดหวังของตนเองมีความเข้มมาก คือ มีความคาดหวังสูง บุคคลนั้นจะมีความมานะอุตสาหะมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของวันเพ็ญ เกาสวัสดิ์ (2536, บทคัดย่อ) ที่พบว่า ความคาดหวังในการศึกษาต่อของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับการศึกษาของอรุณประภาแซม (Arulpragasam, 1986, Abstract) ที่พบว่าความคาดหวังของนักเรียนจะมีมากในชั้นความมานะอุตสาหะตามทฤษฎีของอิริคสัน

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว

การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน โดยมีอิทธิพลทางอ้อมส่งผ่านตัวแปรความคาดหวังของนักเรียน และตัวแปรการควบคุมตนเองผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะมีความมานะอุตสาหะในการเรียน ผลการวิจัยที่พบครั้งนี้เป็นไปตามทฤษฎีของอิริคสัน (Erikson, 1968, p. 123) ที่กล่าวว่า พัฒนาการของเด็กจะสมบูรณ์หรือไม่ขึ้นอยู่กับการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กก่อนเข้าเรียน ถ้าผู้ปกครองเตรียมความพร้อมให้เด็กได้ไม่ดีจะทำให้เด็กพัฒนาความมานะอุตสาหะได้ไม่ดี ดังจะเห็นได้ว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยนั้นจะมีลักษณะของการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กตามที่อิริคสันได้กล่าวไว้ นั่นก็คือ การให้คำปรึกษา คำแนะนำ การดูแลเอาใจใส่ และเป็นโอกาสให้กับเด็กได้แสดงความคิดเห็น การกล้าแสดงออก โดยการสนับสนุนของผู้ปกครอง ดังนั้น เมื่อเด็กทำได้ดีก็จะมีผู้ปกครองคอยชม แต่เมื่อใดที่เด็กทำผิดพลาดก็จะมีผู้ปกครองคอยปลอบโยน และให้กำลังใจ ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กรู้สึกมั่นใจที่จะกระทำสิ่งต่าง ๆ ให้สำเร็จ (วราภรณ์ ตระกูลสุชาติ, 2543; รติชน พิทยสภ, 2543, หน้า 109-110) นอกจากนั้น การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจะช่วยเสริมสร้างจินตภาพในตัวเด็กให้เกิดกำลังใจ และมีความมานะอุตสาหะในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของวันเพ็ญ เกาสวัสดิ์ (2536, บทคัดย่อ) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน และสามารถทำนายความมานะอุตสาหะในการเรียนได้ร้อยละ 14 และผลการศึกษาของแม็คคอร์แมค (McCormack, 1999, Abstract) พบว่าการปฏิบัติของผู้ปกครอง ต่อนักเรียนจะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน

นอกจากการอบรมเลี้ยงดูจะมีอิทธิพลทางตรงต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนแล้วยังส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน โดยส่งผ่านการควบคุมตนเองและความคาดหวังของนักเรียน สำหรับอิทธิพลที่ส่งผ่านการควบคุมตนเองนั้น นักเรียนที่ได้

รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะทำให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้ดีกว่าการที่นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หรือแบบปล่อยปละละเลย (วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์, 2543) เนื่องจากเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมออกมา ทั้งพฤติกรรมการแสดงออก และ พฤติกรรมการควบคุมอารมณ์ ผู้ปกครองจะคอยชี้แนะสิ่งที่ถูกต้องให้กับนักเรียน ทำให้นักเรียนทราบว่าพฤติกรรมใดเหมาะสม หรือไม่เหมาะสม และเพราะเหตุใด และอิทธิพลที่ส่งผ่านความคาดหวังของนักเรียนนั้น การที่นักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยจากผู้ปกครอง เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีความกล้าที่จะแสดงออก กล้าคิด กล้าทำ ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้นักเรียนกล้าที่จะตั้งความคาดหวังต่อสิ่งต่าง ๆ เพราะถ้าเหตุการณ์เหล่านั้นไม่เป็นไปตามความคาดหวังของนักเรียน พวกเขาจะมีผู้ปกครองคอยให้กำลังใจ และให้คำปลอบโยน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ดุษฎี โยเหลา (2535, หน้า 33) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทยโดยใช้การวิเคราะห์เมตตา ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์กับการควบคุมตนเอง และความคาดหวังของนักเรียน

ความคาดหวังของผู้ปกครอง มีอิทธิพลทางตรงต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน ผลการวิจัยนี้เป็นไปตามสมมติฐาน แสดงว่า การตั้งความคาดหวังของผู้ปกครองต่อตัวนักเรียน จะทำให้นักเรียนมีความมานะอุตสาหะในการเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการตั้งความคาดหวังของผู้ปกครองทั้งในเรื่องของความตั้งใจเรียน ผลการเรียน และการมีอนาคตที่ดีของนักเรียนเป็นเสมือนการวางแนวทางให้นักเรียนปฏิบัติ ซึ่งในการที่จะปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จตามความคาดหวังนั้นจำเป็นต้องใช้ความมานะอุตสาหะ ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนทฤษฎีของ อิริคสัน (Erikson, 1968, p. 123) ที่กล่าวว่า เด็กจะพัฒนาคุณสมบัติเอาจริงเอาจังของตนเอง เพื่อเป็นการปรับตัวให้เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ปกครอง การตั้งความคาดหวังอย่างจริงจังของผู้ปกครองนั้น นักเรียนจะสามารถรับรู้และเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้นักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถของตนเอง (มิ่งขวัญ จำขึ้นเมือง, 2542, หน้า 26) โดยที่เด็กเหล่านี้จะมีผู้ปกครองคอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ทำให้เด็กมีกำลังใจที่จะพัฒนาความมานะอุตสาหะของตนเองสอดคล้องกับผลการศึกษาของมิลเลอร์ (Miller, 1999, Abstract) ที่พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน

สำหรับอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผ่านความคาดหวังของนักเรียนนั้น การตั้งความคาดหวังของผู้ปกครองต่อนักเรียนทั้งในส่วนของความตั้งใจเรียนของนักเรียน ผลการเรียนของนักเรียน และความต้องการที่จะเห็นนักเรียนมีอนาคตที่ดีนั้น นอกจากจะมีความสัมพันธ์กับการตั้งความคาดหวังของตัวนักเรียนเองแล้ว ยังเป็นเหมือนการชี้แนะแนวทางให้กับนักเรียน เนื่องจากว่า นักเรียนใน

ระดับชั้นประถมศึกษาแล้วยังเลิกกันไปสำหรับการตั้งความคาดหวังต่อสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง นักเรียนจะชอบเลียนแบบพ่อแม่ ดังนั้น พ่อแม่จึงต้องพิจารณาให้ดีว่านักเรียนชอบและเหมาะสมกับสิ่งใด แล้วจึงวางเป้าหมายร่วมกับนักเรียน (วารภรณ์ รักการวิจัย, 2535, หน้า 19) ซึ่งการตั้งความคาดหวังของผู้ปกครองจะเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคาดหวังต่อสิ่งนั้น ๆ ตามการตั้งความคาดหวังของผู้ปกครอง สอดคล้องกับผลการศึกษาของดุก (Duke, 1992, Abstract) ที่พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคาดหวังของนักเรียน

สำหรับผลการวิจัยที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือ ตัวแปรเพศของนักเรียนไม่ส่งอิทธิพลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน หมายความว่า การเป็นเพศหญิงหรือเพศชายไม่ได้ทำให้มีความมานะอุตสาหะในการเรียนมากน้อยต่างกันแต่ประการใด ซึ่งผลการวิจัยในอดีตก็ได้ข้อค้นพบที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาของเอ็ดมอนสัน (Edmonson, 1998, Abstract) พบว่าเพศมีอิทธิพลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถแบ่งออกได้เป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่พบว่าเพศชายมีความมานะอุตสาหะสูงกว่าเพศหญิง (McClain, 1975 อ้างถึงใน วันเพ็ญ เกาสวัสดิ์, 2536, หน้า 21 – 22; Ochse & Plug, 1986, pp. 1240-1249) และกลุ่มที่พบว่าเพศหญิงมีความมานะอุตสาหะสูงกว่าเพศชาย (Della Selva & Dusek, 1984, pp. 204-212) ดังนั้นการที่ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานนั้นอาจเนื่องมาจากบริบททางสังคม สภาพแวดล้อมและ วัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน สังคมอาจจะให้ความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

นักเรียนจะประสบความสำเร็จทางการเรียน หรือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการด้วยกัน ความมานะอุตสาหะก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง หรือประสบความสำเร็จทางการเรียน ในการที่จะพัฒนา หรือส่งเสริมความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียนนั้น ควรจะพิจารณาว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เป็นสาเหตุของความมีมานะอุตสาหะในการเรียน และจากผลการวิจัยที่พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความมานะอุตสาหะในการเรียนของนักเรียน คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน การอบรมเลี้ยงดู ความคาดหวังของนักเรียน ความคาดหวังของผู้ปกครอง และการควบคุมตนเอง แบ่งออกเป็นสองส่วน คือ

1. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองในเรื่องของ การอบรมเลี้ยงดู และความคาดหวังของผู้ปกครอง จะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาความมานะอุตสาหะในการเรียนได้ดียิ่ง

ขึ้น ถ้านักเรียนได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ไม่ตึงหรือหย่อนเกินไป ในขณะที่เดียวกันการตั้งความคาดหวังของผู้ปกครองต่อนักเรียนก็มีผลแต่ ที่มากเกินไปจะทำให้นักเรียนรู้สึกกดดัน หรือต่อต้าน (Erikson, 1968, p.123; มิ่งขวัญ จำขึ้นเมือง, 2542, หน้า 26) ดังนั้นผู้ปกครองจึงควรพิจารณาถึงความสามารถที่แท้จริง และความต้องการของนักเรียน แล้วร่วมกันวางเป้าหมายจะทำให้ให้นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ และไม่รู้สึกกดดันมากเกินไป

2. สำหรับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความคาดหวังของนักเรียน และการควบคุมตนเอง ผู้ปกครองก็ควรที่จะช่วยเหลือ แนะนำ นักเรียนในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม เช่นในเรื่องเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง ผู้ปกครองควรชี้แนะพร้อมทั้งให้เหตุผลกับนักเรียนว่าพฤติกรรมใดที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมที่นักเรียนจะแสดงออก นักเรียนจะได้ปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสม และนอกจากนั้นแล้วทางโรงเรียน และครูควรที่จะช่วยกันส่งเสริมให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องจากการชักจูง หรือชักนำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกต่าง ๆ ครูจะทำได้ดี เพราะเมื่ออยู่ในชั้นเรียนนักเรียนจะรู้สึกว่าครูเป็นบุคคลที่ตนเองสามารถไว้วางใจได้ (มิ่งขวัญ จำขึ้นเมือง, 2542, หน้า 41-43) เพื่อที่นักเรียนจะได้มีความมานะอดสาหะในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นด้วย

3. ปัจจัยที่ควรส่งเสริมให้เกิดกับนักเรียนมากที่สุดคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน เนื่องมาจาก แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนส่งอิทธิพลต่อความมานะอดสาหะในการเรียนของนักเรียนมากที่สุด ซึ่งถ้านักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะทำให้นักเรียนมีความมานะอดสาหะในการเรียนมาด้วย โดยการส่งเสริมให้นักเรียนพยายามพึ่งตนเองในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในลักษณะของการเปรียบเทียบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีผลต่อความมานะอดสาหะในการเรียนของนักเรียน เช่น การเปรียบเทียบโมเดลของนักเรียนในโรงเรียนประจำจังหวัด หรือโรงเรียนในตัวเมือง กับโรงเรียนที่ตั้งอยู่ไกลจากตัวเมืองออกไป เนื่องจากสภาพเศรษฐกิจและสังคม สภาพแวดล้อม และโอกาสของนักเรียนสองกลุ่มนี้มีความแตกต่างกัน

2. การวิจัยในครั้งนี้ สนใจศึกษาถึงตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผู้ปกครองเท่านั้น และเนื่องจากเด็กวัย 6-12 ปี เป็นวัยที่เด็กเริ่มเข้าโรงเรียน สังคม และสภาพแวดล้อมของเด็กเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ทำให้อาจมีปัจจัยอื่น ๆ ที่จะส่งผลต่อความมานะ

อุปสรรคในการเรียนของนักเรียน จึงควรมีการนำปัจจัยเหล่านั้นเข้ามาศึกษาเพิ่มเติม เช่น ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน ดังผลการวิจัยของสิริพร ดาวัน (2540, บทคัดย่อ) พบว่าบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความขยันหมั่นเพียรในการเรียน